

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 14 czerwca 2016 r.*

Odwołanie — Członek Parlamentu Europejskiego — Dodatek na zatrudnienie asystentów parlamentarnych — Zwrot nienależnych kwot — Odzyskanie — Przepisy wykonawcze do statutu posłów Parlamentu — Poszanowanie prawa do obrony — Zasada bezstronności — Przedawnienie — Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012 — Artykuły 78 i 81 — Rozporządzenie delegowane (UE) nr 1268/2012 — Artykuły 81, 82 i 93 — Zasada ochrony uzasadnionych oczekiwań — Różnorodny termin

W sprawie C-566/14 P

mającej za przedmiot odwołanie w trybie art. 56 statutu Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, wniesione w dniu 6 grudnia 2014 r.,

Jean-Charles Marchiani, zamieszkały w Tulon (Francja), reprezentowany przez adwokata C.S. Marchianiego,

wnoszący odwołanie,

w której drugą stroną postępowania jest:

Parlament Europejski, reprezentowany przez G. Corstensa oraz S. Seyr, działających w charakterze pełnomocników, z adresem do doręczeń w Luksemburgu,

strona pozwana w pierwszej instancji,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: K. Lenaerts, prezes, A. Tizzano, wiceprezes, R. Silva de Lapuerta, M. Ilešič (sprawozdawca), J.L. da Cruz Vilaça, A. Arabadjiev, C. Toader, D. Šváby i F. Biltgen, prezesi izb, J.C. Bonichot, M. Safjan, E. Jarašiūnas, C.G. Fernlund, C. Vajda i S. Rodin, sędziowie,

rzecznik generalny: M. Wathelet,

sekretarz: V. Giacobbo-Peyronnel, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 8 grudnia 2015 r.,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 19 stycznia 2016 r.,

wydaje następujący

* Język postępowania: francuski.

Wyrok

- 1 W odwołaniu Jean-Charles Marchiani wnosi o uchylenie wyroku Sądu Unii Europejskiej z dnia 10 października 2014 r., Marchiani/Parlament (T-479/13, niepublikowanego, zwanego dalej „zaskarżonym wyrokiem”, EU:T:2014:866), w którym Sąd oddalił jego skargę o stwierdzenie nieważności decyzji sekretarza generalnego Parlamentu Europejskiego z dnia 4 lipca 2013 r. dotyczącej odzyskania od wnoszącego odwołanie kwoty 107 694,72 EUR (zwanej dalej „sporną decyzją”) i związanej z nią noty debetowej nr 2013-807 z dnia 5 lipca 2013 r. (zwanej dalej „sporną notą debetową”).

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie (UE, Euratom) nr 966/2012

- 2 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. 2012, L 298, s. 1) w art. 78, zatytułowanym „Ustalanie należności”, stanowi:

„1. Ustalanie należności to czynność polegająca na tym, że urzędnik zatwierdzający:

- a) sprawdza istnienie długu;
- b) określa lub sprawdza stan faktyczny i kwotę długu;
- c) sprawdza warunki, zgodnie z którymi dług jest wymagalny.

2. Zasoby własne udostępniane Komisji oraz wszelkie należności uznane za pewne, o określonej wartości i wymagalne, są ustalane nakazem odzyskania środków przekazywanym księgowemu, a następnie notą debetową przesyłaną dłużnikowi, przy czym oba te dokumenty sporządza właściwy urzędnik zatwierdzający.

3. Kwoty wypłacone nienależnie podlegają odzyskaniu.

4. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych dotyczących szczegółowych zasad ustalania należności, w tym procedury i dokumentów potwierdzających, oraz odsetek za zwłokę, zgodnie z art. 210”.

- 3 Artykuł 79 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zezwolenie na odzyskanie środków”, w ust. 1 stanowi:

„Zezwolenie na odzyskanie środków to czynność polegająca na tym, że właściwy urzędnik zatwierdzający zleca księgowemu, wystawiając nakaz odzyskania środków, odzyskanie kwoty należnej ustalonej przez właściwego urzędnika zatwierdzającego”.

- 4 Artykuł 80 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Zasady dotyczące odzyskiwania środków”, w ust. 1 stanowi:

„Księgowy działa na podstawie nakazów odzyskania środków na należne kwoty, należycie ustalone przez właściwego urzędnika zatwierdzającego. Księgowy z należytą starannością zapewnia pobór dochodów Unii i ochronę jej praw.

Księgowy odzyskuje środki przez kompensowanie roszczeń Unii wobec dłużnika z roszczeniami dłużnika wobec Unii. Roszczenia te muszą być pewne, o określonej wartości i wymagalne”.

5 Zgodnie z art. 81 rozporządzenia nr 966/2012, zatytułowanym „Okres przedawnienia”:

„1. Bez uszczerbku dla przepisów szczegółowych oraz zastosowania [decyzji Rady Unii Europejskiej nr 2007/436/WE, Euratom, z dnia 7 czerwca 2007 r. w sprawie systemu zasobów własnych Wspólnot Europejskich (Dz.U. 2007, L 163, s. 17)] okres przedawnienia kwot należnych Unii od osób trzecich oraz kwot należnych osobom trzecim od Unii wynosi pięć lat.

2. Komisja jest uprawniona do przyjęcia aktów delegowanych dotyczących szczegółowych zasad odnoszących się do okresu przedawnienia, zgodnie z art. 210”.

6 Artykuł 81 ust. 1 rozporządzenia nr 966/2012 ma brzmienie analogiczne do art. 73a rozporządzenia Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Wspólnot Europejskich (Dz.U. 2002, L 248, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Rady (WE, Euratom) nr 1995/2006 z dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz.U. 2006, L 390, s. 1).

Rozporządzenie delegowane (UE) nr 1268/2012

7 Artykuł 81 rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. w sprawie zasad stosowania rozporządzenia nr 966/2012 (Dz.U. 2012, L 362, s. 1) stanowi:

„W celu ustalenia należności właściwy urzędnik zatwierdzający dba o to, by:

- a) należność była pewna, czyli nie podlegała żadnym warunkom;
- b) należność opiewała na ustaloną kwotę, dokładnie wyrażoną w środkach pieniężnych;
- c) należność była należna [wymagalna] i nie podlegała żadnemu terminowi płatności;
- d) dane dłużnika były poprawne;
- e) kwota, która ma zostać odzyskana, była zapisana we właściwej pozycji budżetu;
- f) dokumenty potwierdzające były prawidłowe; oraz
- g) aby przestrzegana była zasada należytego zarządzania finansami, w szczególności w odniesieniu do kryteriów, o których mowa w art. 91 ust. 1 lit. a)”.

8 Zgodnie z art. 82 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia delegowanego:

„1. Ustalenie należności opiera się na dokumentach potwierdzających, które poświadczają prawo Unii do należności.

2. Przed ustaleniem należności właściwy urzędnik zatwierdzający osobiście sprawdza dokumenty potwierdzające lub, na własną odpowiedzialność, upewnia się, czy zostały one sprawdzone”.

- 9 Artykuł 93 wspomnianego rozporządzenia delegowanego, zatytułowany „Zasady dotyczące okresów przedawnienia”, stanowi:

„1. Bieg okresu przedawnienia dla należności Unii od osób trzecich rozpoczyna się wraz z upływem terminu, o którym dłużnik został poinformowany w nocy debetowej, zgodnie z art. 80 ust. 3 lit. b).

Bieg okresu przedawnienia dla należności osób trzecich od Unii rozpoczyna się w dniu, w którym należności osoby trzeciej stają się wymagalne zgodnie z odpowiednim zobowiązaniem prawnym.

[...]

6. Należności nie są odzyskiwane po upływie okresu przedawnienia określonego w ust. 1–5”.

- 10 Brzmienie art. 93 ust. 1 rozporządzenia delegowanego nr 1268/2012 odpowiada brzmieniu art. 85b ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE, Euratom) nr 2342/2002 z dnia 23 grudnia 2002 r. ustanawiającego szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia nr 1605/2002 (Dz.U. 2002, L 357, s. 1), zmienionego rozporządzeniem Komisji (WE, Euratom) nr 478/2007 z dnia 23 kwietnia 2007 r. zmieniającym rozporządzenie (WE, Euratom) nr 2342/2002 ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia nr 1605/2000 (Dz.U. 2007, L 111, s. 13).

Przepisy dotyczące zwrotu kosztów i diet posłów do Parlamentu Europejskiego

- 11 Artykuł 27 ust. 3 przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet posłów do Parlamentu Europejskiego (zwanymi dalej „przepisami dotyczącymi zwrotu kosztów i diet”), w brzmieniu obowiązującym do dnia 14 lipca 2009 r., stanowił:

„Jeśli sekretarz generalny, po konsultacji z kwestorami, upewni się, że posłom do Parlamentu Europejskiego wypłacono nienależne sumy tytułem diet przewidzianych niniejszymi przepisami, wydaje wytyczne w celu [uzyskania] zwrotu tych sum przez danego posła”.

- 12 Decyzja Prezydium Parlamentu Europejskiego z dnia 19 maja i 9 lipca 2008 r. ustanawiająca przepisy wykonawcze do statutu posła do Parlamentu Europejskiego (Dz.U. 2009, C 159, s. 1), w brzmieniu obowiązującym po dniu 21 października 2010 r. (Dz.U. 2010, C 283, s. 9) (zwana dalej „przepisami wykonawczymi do statutu”), w art. 68, zatytułowanym „Zwrot nienależnych kwot”, stanowi:

„1. Wszelkie kwoty wypłacone [nienależnie] na podstawie niniejszych przepisów wykonawczych [...] podlegają zwrotowi. Sekretarz generalny wydaje polecenie w celu odzyskania powyższych kwot od posła.

2. Wszelkie decyzje dotyczące odzyskania płatności są podejmowane z troską o skuteczne wykonywanie mandatu poselskiego oraz o prawidłowe funkcjonowanie Parlamentu, po wcześniejszym wysłuchaniu posła przez sekretarza generalnego.

3. Niniejszy artykuł stosuje się również do byłych posłów i osób trzecich”.

- 13 W tytule III wspomnianych przepisów wykonawczych do statutu, zatytułowanym „Postanowienia ogólne i końcowe”, zawarto rozdział IV, odnoszący się do „[p]ostanowie[ń] końcow[ych]”. Zawarty w tym rozdziale IV art. 72, zatytułowany „Zażalenie”, stanowi:

„1. Poseł, który uważa, że niniejsze przepisy wykonawcze nie zostały wobec niego prawidłowo zastosowane przez właściwe służby, może skierować zażalenie na piśmie do sekretarza generalnego.

Decyzja sekretarza generalnego w sprawie zażalenia zawiera powody jego złożenia [uzasadnienie].

2. Poseł, który nie zgadza się z decyzją sekretarza generalnego, może w terminie dwóch miesięcy od jej otrzymania wnieść o przekazanie sprawy kwestorom, którzy podejmują decyzję po zasięgnięciu opinii sekretarza generalnego.

3. Strona procedury zażalenia, która nie zgadza się z decyzją podjętą przez kwestorów, może w terminie dwóch miesięcy od jej otrzymania wnieść o przekazanie sprawy Prezydium, które podejmuje ostateczną decyzję.

4. Niniejszy artykuł stosuje się również do następcy prawnego posła oraz do byłych posłów i ich następców prawnych”.

14 Zgodnie z art. 74 przepisów wykonawczych do statutu:

„Z zastrzeżeniem przepisów przejściowych przewidzianych w tytule IV przepisy ZKDP [dotyczące zwrotu kosztów i diet] zostają uchylone z dniem wejścia w życie Statutu”.

Okoliczności powstania sporu

15 Jean-Charles Marchiani był posłem do Parlamentu od dnia 20 lipca 1999 r. do dnia 19 czerwca 2004 r. W okresie od 2001 r. do 2004 r. korzystał on z usług asystentów parlamentarnych pani T. i pana T., a w latach 2002–2004 także pani B. W dniu 30 września 2004 r. sędzia śledczy przy tribunal de grande instance de Paris (sądzie okręgowym w Paryżu, Francja) poinformował przewodniczącego Parlamentu, że funkcje sprawowane przez panią T. i pana T. w latach 2001–2004 w rzeczywistości mogły nie mieć faktycznego związku z funkcją asystenta parlamentarnego.

16 W decyzji z dnia 4 marca 2009 r. sekretarz generalny Parlamentu (zwany dalej „sekretarzem generalnym”) – po przeprowadzeniu kontradyktoryjnego postępowania i po wysłuchaniu w dniu 14 stycznia 2009 r. opinii kwestorów – stwierdził, że wnoszącemu odwołanie na podstawie art. 14 przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet nienależnie wypłacono kwotę 148 160,27 EUR, i zwrócił się do urzędnika zatwierdzającego Parlamentu o podjęcie środków niezbędnych do odzyskania tej kwoty.

17 Tego samego dnia urzędnik zatwierdzający Parlamentu skierował do wnoszącego odwołanie notę debetową, żądając zwrotu 148 160,27 EUR.

18 W dniu 14 sierpnia 2009 r. Europejski Urząd ds. Zwalczenia Nadużyć Finansowych (zwany dalej „OLAF-em”) – po przekazaniu mu w dniu 21 października 2008 r. przez sekretarza generalnego akt dotyczących rozpatrywanych nieprawidłowości – powiadomił Parlament i wnoszącego odwołanie o wszczęciu dochodzenia.

19 Po przeprowadzeniu dochodzenia i po przesłuchaniu w dniu 6 lipca 2011 r. wnoszącego odwołanie OLAF w dniu 14 października 2011 r. przekazał Parlamentowi kopię sprawozdania końcowego z dochodzenia (zwanego dalej „sprawozdaniem OLAF-u”). W sprawozdaniu tym stwierdzono, że wnoszący odwołanie nienależnie pobierał dodatki z tytułu funkcji sprawowanych przez panią T., pana T. i panią B., a także zalecono Parlamentowi podjęcie niezbędnych działań w celu odzyskania należnych kwot. W dniu 25 października 2011 r. OLAF powiadomił wnoszącego odwołanie o zamknięciu dochodzenia.

20 W dniu 28 maja 2013 r. na podstawie sprawozdania OLAF-u sekretarz generalny, zgodnie z art. 27 ust. 3 przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet, powiadomił wnoszącego odwołanie o swym zamiarze odzyskania wszystkich kwot wypłaconych przez Parlament w związku z funkcjami sprawowanymi przez panią T., pana T. i panią B., a także wezwał go do przedstawienia uwag w tej kwestii.

- 21 Sekretarz generalny wysłuchał wnoszącego odwołanie podczas przesłuchania w dniu 25 czerwca 2013 r. W dniu 27 czerwca 2013 r. wnoszący odwołanie skierował do sekretarza generalnego sprawozdanie z przesłuchania. W dniu 2 lipca 2013 r. sekretarz generalny wysłuchał opinii kwestorów.
- 22 W spornej decyzji sekretarz generalny stwierdził, że podczas gdy w decyzji z dnia 4 marca 2009 r. przewidziano odzyskanie kwoty 148 160,27 EUR, wnoszącemu odwołanie została nienależnie wypłacona dodatkowa kwota 107 694,72 EUR, i zwrócił się do urzędnika zatwierdzającego Parlamentu o podjęcie niezbędnych środków, aby odzyskać tę ostatnią kwotę. Sekretarz generalny stwierdził w istocie, że wnoszący odwołanie nie przedstawił dowodów pozwalających na wykazanie, iż pani T., pan T. i pani B. wykonywali pracę asystentów parlamentarnych.
- 23 Ustalając, że kwoty wypłacone tytułem dodatków na zatrudnienie asystentów parlamentarnych wynosiły łącznie 255 854,99 EUR, z czego część była przedmiotem decyzji z dnia 4 marca 2009 r., w spornej decyzji stwierdzono, że wypłata kwoty 107 694,72 EUR jest niezgodna z przepisami dotyczącymi zwrotu kosztów i diet oraz że powinna zostać odzyskana. W dniu 5 lipca 2013 r. urzędnik zatwierdzający Parlamentu sporządził sporną notę debetową, nakazując odzyskanie kwoty 107 694,72 EUR przed dniem 31 sierpnia 2013 r.

Postępowanie przed Sądem i zaskarżony wyrok

- 24 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 3 września 2013 r. wnoszący odwołanie wniósł skargę o stwierdzenie nieważności spornej decyzji oraz spornej noty debetowej.
- 25 Na poparcie skargi wnoszący odwołanie podniósł pięć zarzutów, dotyczących: zarzut pierwszy – naruszenia przepisów postępowania określonego w przepisach wykonawczych do statutu oraz zasad kontrydiktoryjności i poszanowania prawa do obrony, zarzut drugi – błędnego zastosowania przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet, zarzut trzeci – błędu w ocenie dokumentów potwierdzających, zarzut czwarty – braku bezstronności sekretarza generalnego, wreszcie zarzut piąty – przedawnienia należności, których odzyskania zażądano. Stwierdzając, że sporne należności są przedawnione, a osoba podpisująca sporną notę debetową nie ma statusu urzędnika zatwierdzającego, wnoszący odwołanie wniósł także do Sądu o stwierdzenie nieważności tej noty.
- 26 W zaskarżonym wyroku Sąd, nie orzekając w przedmiocie podniesionych przez Parlament zarzutów niedopuszczalności skargi, oddalił co do istoty skargę wnoszącego odwołanie.

Żądania stron postępowania odwoławczego

- 27 Jean-Charles Marchiani wnosi do Trybunału o uchylenie zaskarżonego wyroku.
- 28 Parlament wnosi do Trybunału o:
- oddalenie odwołania; oraz
 - obciążenie wnoszącego odwołanie kosztami postępowania.

W przedmiocie odwołania

- 29 Na poparcie odwołania wnoszący odwołanie podnosi pięć zarzutów.
- 30 Tytułem głównym Parlament jest zdania, że odwołanie jest niedopuszczalne w całości. Posiłkowo Parlament twierdzi, że powołane na poparcie odwołania zarzuty należy w części odrzucić jako niedopuszczalne, a w części oddalić jako bezzasadne.

W przedmiocie dopuszczalności odwołania w całości

- 31 Parlament wskazuje na niedopuszczalność odwołania w całości ze względu na to, że wnoszący odwołanie ograniczył się w istocie do ponownego przedstawienia zarzutów i argumentów przedstawionych już przed Sądem, nie formułując argumentacji, która dotyczyłaby w sposób szczególny rozumowania przyjętego przez Sąd w zaskarżonym wyroku.
- 32 W tym względzie należy jednak stwierdzić, że argumentacja Parlamentu jest sformułowana w sposób ogólny i nie opiera się wcale na szczegółowej analizie argumentacji przedstawionej przez wnoszącego odwołanie w odwołaniu.
- 33 W tych okolicznościach należy oddalić zarzut niedopuszczalności w zakresie, w jakim zarzut ten jest skierowany przeciwko odwołaniu w całości.
- 34 Niemniej jednak dokonane powyżej stwierdzenie w niczym nie przesądza o dopuszczalności niektórych zarzutów rozpatrywanych odrębnie (zob. podobnie wyrok z dnia 11 lipca 2013 r., Francja/Komisja, C-601/11 P, EU:C:2013:465, pkt 70, 71, 73).

W przedmiocie zarzutu pierwszego

Argumentacja stron

- 35 Poprzez zarzut pierwszy, podzielony na sześć części, wnoszący odwołanie podnosi w istocie, że Sąd naruszył prawo przy stosowaniu przepisów wykonawczych do statutu, przedstawił sprzeczne uzasadnienie zaskarżonego wyroku oraz naruszył zasadę poszanowania prawa do obrony.
- 36 Parlament odpowiada, że pierwsza, piąta i szósta część zarzutu pierwszego są niedopuszczalne, ponieważ w tych częściach wnoszący odwołanie ograniczył się do ponownego powołania przedstawionej już przed Sądem argumentacji, nie kwestionując w sposób szczególny uzasadnienia zawartego w zaskarżonym wyroku. W pozostałym zakresie zarzut ten jest w części nieistotny dla sprawy, a w części bezzasadny.

Ocena Trybunału

- 37 Jeśli chodzi o podnoszoną przez Parlament niedopuszczalność pierwszej, piątej i szóstej części zarzutu pierwszego, należy przypomnieć, że gdy strona kwestionuje dokonaną przez Sąd wykładnię lub stosowanie prawa Unii, rozpatrywane w pierwszej instancji okoliczności prawne mogą ponownie być rozważane w ramach odwołania. Gdyby bowiem strona nie mogła oprzeć odwołania na podniesionych przed Sądem zarzutach i argumentach, postępowanie odwoławcze byłoby częściowo pozbawione sensu (zob. w szczególności wyrok z dnia 21 września 2010 r., Szwecja i in./API i Komisja, C-514/07 P, C-528/07 P i C-532/07 P, EU:C:2010:541, pkt 116).
- 38 W niniejszym wypadku o ile jest prawdą, że niektórym częściom argumentacji przedstawionej przez wnoszącego odwołanie w ramach zarzutu pierwszego brakuje ścisłości, o tyle z odwołania wynika jednak, iż przedstawione w ramach pierwszej, piątej i szóstej części tego zarzutu argumenty mają na celu wykazanie, że Sąd naruszył prawo przy stosowaniu przepisów wykonawczych do statutu, a także prawo do obrony wnoszącego odwołanie. Te części zarzutu są zatem dopuszczalne.

- 39 W pierwszej części zarzutu pierwszego wnoszący odwołanie podnosi, że Sąd naruszył wyraźne brzmienie art. 68 ust. 3 przepisów wykonawczych do statutu – w którym uściślono, iż przepis ten stosuje się również do byłych posłów i osób trzecich – orzekając, że wspomniane przepisy wykonawcze do statutu nie mają zastosowania do procedury odzyskania należności prowadzonej przeciwko wnoszącemu odwołanie, mimo że jest bezsporne, iż ten ostatni jest byłym posłem.
- 40 W tym względzie z art. 68 ust. 1 przepisów wykonawczych do statutu wynika, że „[wszelkie] kwoty wypłacone [nienależnie] na podstawie niniejszych przepisów wykonawczych [...] podlegają zwrotowi”. W ustępie tym uściślono zatem przedmiotowy zakres stosowania wspomnianego art. 68, ograniczając go do odzyskania kwot wypłaconych zgodnie z tymi przepisami wykonawczymi do statutu. Jest zaś bezsporne, że w niniejszym wypadku sporne kwoty wypłacono wnoszącemu odwołanie na podstawie przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet, a nie przepisów wykonawczych do statutu, które weszły w życie po dokonaniu spornych płatności. W konsekwencji, nie naruszając prawa, w pkt 27 i 28 zaskarżonego wyroku Sąd wykluczył stosowanie art. 68 przepisów wykonawczych do statutu do niniejszego wypadku, ponieważ okoliczność, iż przepis ten odnosi się do byłych posłów, jest nieistotna w tym względzie.
- 41 Ponadto należy wskazać, że zgodnie z art. 72 ust. 1, 3 i 4 przepisów wykonawczych do statutu przepis ten ma na celu ustanowienie postępowania zażaleniewego umożliwiającego sekretarzowi generalnemu rozpatrzenie zarzutów sformułowanych przez posłów i byłych posłów, a także przez ich następców prawnych w odniesieniu do prawidłowości zastosowania do nich wspomnianych przepisów wykonawczych. W zakresie zaś, w jakim Sąd słusznie orzekł, że prowadzona przeciwko wnoszącemu odwołanie procedura zwrotu nienależnych kwot nie jest oparta na art. 68 przepisów wykonawczych do statutu, należy stwierdzić, iż żadnego z podniesionych przez wnoszącego odwołanie zarzutów dotyczących przebiegu tej procedury nie można uznać za zażalenie w rozumieniu tego art. 72.
- 42 W konsekwencji Sąd nie naruszył prawa, wykluczając w pkt 27, 28 i 31 zaskarżonego wyroku stosowanie przepisów wykonawczych do statutu w odniesieniu do procedury odzyskania spornych należności w niniejszej sprawie.
- 43 W tych okolicznościach należy także oddalić piątą część tego zarzutu, dotyczącą dokonanej przez Sąd naruszenia prawa poprzez orzeczenie, że sporna decyzja mogła być przyjęta na podstawie art. 78–80 rozporządzenia nr 966/2012, mimo że jedynie przepisy wykonawcze do statutu powinny mieć zastosowanie do prowadzonej przeciwko byłemu posłowi procedury zwrotu nienależnych kwot.
- 44 Sama bowiem okoliczność, że art. 78–80 rozporządzenia nr 966/2012 nie zawierają szczegółowych zasad dotyczących w szczególności procedury odzyskania należności od europejskich posłów, lecz dotyczą ustalania należności Unii i zezwolenia na odzyskanie środków – jak w pkt 31 zaskarżonego wyroku wskazał Sąd – nie może skutkować zastosowaniem przepisów wykonawczych do statutu z naruszeniem ich zakresu przedmiotowego.
- 45 Należy zatem oddalić pierwszą i piątą część zarzutu pierwszego.
- 46 Jeśli chodzi o drugą i czwartą część zarzutu pierwszego, dotyczące podnoszonego sprzecznego uzasadnienia zaskarżonego wyroku odnoszącego się do stosowania w niniejszym wypadku art. 68 przepisów wykonawczych do statutu oraz przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet, należy stwierdzić, że opierają się one na błędnym rozumieniu zaskarżonego wyroku.
- 47 W pierwszej kolejności Sąd – po stwierdzeniu w pkt 27 i 28 zaskarżonego wyroku, że przepisy wykonawcze do statutu nie mają zastosowania do prowadzonej przeciwko wnoszącemu odwołanie procedury – w pkt 29 tego wyroku wskazał bowiem jasno, iż rozpatrzy argumenty wnoszącego odwołanie dotyczące błędnego zastosowania art. 68 i 72 przepisów wykonawczych do statutu „niezależnie od kwestii, czy zwrot nienależnych kwot powinien mieć miejsce na podstawie przepisów wykonawczych do statutu”, a także „przyjmując założenie, że przepisy wykonawcze do statutu mają

zastosowanie”. Z powyższego wynika, że Sąd nie przedstawił w zaskarżonym wyroku sprzecznego uzasadnienia w odniesieniu do stosowania w niniejszym wypadku wspomnianego art. 68, jako że dokonał on uzupełniająco badania naruszenia przepisów wykonawczych do statutu.

- 48 W drugiej kolejności z zaskarżonego wyroku wynika, że w pkt 27 wspomnianego wyroku Sąd stwierdził, iż o ile dokonana w latach 2001–2004 wypłata spornych kwot miała miejsce na podstawie przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet, o tyle przepisy te zostały uchylone – jak w pkt 30 tego wyroku wskazał Sąd – w dniu wejścia w życie decyzji Parlamentu Europejskiego 2005/684/WE z dnia 28 września 2005 r. w sprawie przyjęcia statutu posła do Parlamentu Europejskiego (Euratom) (Dz.U. 2005, L 262, s. 1). W tych okolicznościach w pkt 31 zaskarżonego wyroku Sąd słusznie stwierdził – nie zawierając w wyroku jakiegokolwiek sprzeczności w tym względzie – że procedura odzyskania nienależnie wypłaconych kwot, w której kontekście przyjęto w 2013 r. sporną decyzję, nie może opierać się na przepisach dotyczących zwrotu kosztów i diet.
- 49 Ponadto ze względu na to, że Sąd słusznie orzekł, jak wynika z pkt 40–44 niniejszego wyroku, iż przepisy wykonawcze do statutu nie mają zastosowania w niniejszym wypadku, należy także stwierdzić, że trzecia i czwarta część podniesionego przez wnoszącego odwołanie zarzutu pierwszego – w zakresie, w jakim dotyczą one błędnej wykładni wzajemnego oddziaływania między art. 68 i 72 wspomnianych przepisów wykonawczych do statutu, a także przeinaczenia brzmienia pisma z dnia 27 czerwca 2013 r., które zdaniem wnoszącego odwołanie należy uznać za zażalenie w rozumieniu wspomnianego art. 72 – są skierowane przeciwko uzupełniającym podstawom uzasadnienia zaskarżonego wyroku i zgodnie z utrwalonym orzecnictwem nie mogą skutkować uchynieniem tego wyroku (zob. wyroki: z dnia 21 grudnia 2011 r., Francja/People’s Mojahedin Organization of Iran, C-27/09 P, EU:C:2011:853, pkt 79; z dnia 13 lutego 2014 r., Węgry/Komisja, C-31/13 P, EU:C:2014:70, pkt 82).
- 50 W świetle powyższych rozważań należy oddalić drugą, trzecią i czwartą część zarzutu pierwszego.
- 51 Wreszcie jeśli chodzi o szóstą część tego zarzutu, dotyczącą naruszenia prawa przez Sąd w ramach oceny podnoszonego naruszenia przez Parlament prawa do obrony wnoszącego odwołanie, należy przypomnieć, że zasada poszanowania prawa do obrony, w każdym postępowaniu wszczętym przeciwko określonej osobie, które może zakończyć się wydaniem aktu powodującego dla tej osoby negatywne skutki, stanowi ogólną zasadę prawa Unii, którą należy stosować nawet wobec braku szczególnych uregulowań w tym względzie. Zasada ta wymaga, aby adresaci decyzji, które dotyczą w sposób istotny ich interesów, mieli możliwość przedstawienia w sposób użyteczny swojego stanowiska na temat okoliczności uwzględnionych na ich niekorzyść przy wydawaniu tych decyzji (zob. podobnie wyroki: z dnia 12 lutego 1992 r., Niderlandy i in./Komisja, C-48/90 i C-66/90, EU:C:1992:63, pkt 44, 45; z dnia 24 października 1996 r., Komisja/Lisrestal i in., C-32/95 P, EU:C:1996:402, pkt 30; a także z dnia 9 czerwca 2005 r., Hiszpania/Komisja, C-287/02, EU:C:2005:368, pkt 37).
- 52 W tej części wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi błędne stwierdzenie w pkt 37 zaskarżonego wyroku, iż nieprzekazanie kwestorom jego pisma z dnia 27 czerwca 2013 r. nie naruszyło jego prawa do obrony, chociaż ci kwestorzy wydali opinię, nie znając stanowiska wnoszącego odwołanie.
- 53 W tym względzie z pkt 32–39 zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd rozpatrzył, czy wobec nieokreślenia w rozporządzeniu nr 966/2012 szczególnej procedury zwrotu nienależnych kwot prawo do obrony wnoszącego odwołanie było poszanowane w postępowaniu, w którym przyjęto sporną decyzję. W pkt 33 zaskarżonego wyroku Sąd stwierdził – a wnoszący odwołanie nie kwestionował tego w odwołaniu – że przed przyjęciem spornej decyzji „sekretarz generalny, po pierwsze, wysłuchał wnoszącego odwołanie, oraz po drugie, zasięgnął opinii kwestorów”.

- 54 Wnoszący odwołanie nie podnosi również przeinaczenia dokonanej przez Sąd w pkt 36 zaskarżonego wyroku oceny okoliczności faktycznych, zgodnie z którą – wbrew temu, co twierdził on przed Sądem – kwestorzy nie orzekali w postępowaniu prowadzącym do przyjęcia spornej decyzji, lecz jedynie zasięgnięto ich opinii, która nie wiąże sekretarza generalnego przy przyjmowaniu tej decyzji.
- 55 Ponadto jak w pkt 37 zaskarżonego wyroku stwierdził Sąd i czego nie kwestionował w odwołaniu wnoszący odwołanie, o ile Parlament przyznał, że pismo z dnia 27 czerwca 2013 r. nie zostało przekazane kwestorom, o tyle pismo to jest jedynie sporządzonym przez wnoszącego odwołanie sprawozdaniem z wysłuchania tego ostatniego przez sekretarza generalnego. Otóż wobec braku jakiegokolwiek dodatkowej okoliczności wykazującej, dlaczego nieprzekazanie tego pisma kwestorom w ramach zasięgnięcia ich opinii narusza wspomniane w pkt 51 niniejszego wyroku wymogi wynikające z poszanowania prawa do obrony wnoszącego odwołanie, należy stwierdzić, że Sąd słusznie oddalił argument wnoszącego odwołanie dotyczący naruszenia przysługującego mu prawa do obrony. W konsekwencji należy oddalić szóstą część zarzutu pierwszego odwołania.
- 56 W świetle powyższych rozważań należy oddalić zarzut pierwszy w całości.

W przedmiocie zarzutu drugiego

Argumentacja stron

- 57 W zarzucie drugim wnoszący odwołanie twierdzi, że Sąd naruszył prawo, stwierdzając w pkt 54 zaskarżonego wyroku, że ciężar dowodu odnoszący się do wykorzystania dodatku na zatrudnienie asystentów parlamentarnych zgodnie z przepisami dotyczącymi zwrotu kosztów i diet w ramach procedury odzyskania tego dodatku ciąży na wnoszącym odwołanie, a nie na Parlamencie. Sąd powinien był stwierdzić, iż w świetle okoliczności – po pierwsze, że wnoszący odwołanie spełniał przesłanki określone w tych uregulowaniach w odniesieniu do przyznania wspomnianego dodatku w chwili, w której wniósł o ten dodatek, oraz po drugie, że sporna decyzja została przyjęta ponad dziewięć lat po ustaniu mandatu wnoszącego odwołanie – ciężar dowodu ciąży na Parlamencie.
- 58 Parlament podnosi, że zarzut ten w zakresie, w jakim dotyczy błędnego zastosowania przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet w odniesieniu do ciężaru dowodu prawidłowego wykorzystania dodatków na zatrudnienie asystentów parlamentarnych, jest nieistotny dla sprawy, gdyż jest on skierowany przeciwko uzupełniającym podstawom uzasadnienia zaskarżonego wyroku. W zakresie, w jakim zarzut ten dotyczy naruszenia zasady rozsądnego terminu w odniesieniu do ciężaru wspomnianego dowodu, Parlament jest zdania, że jest on bezzasadny.

Ocena Trybunału

- 59 Należy stwierdzić, że zarzut drugi w zakresie, w jakim dotyczy naruszenia prawa, którego zdaniem wnoszącego odwołanie dopuścił się Sąd, orzekając w pkt 54 zaskarżonego wyroku, że „to [...] wnoszący odwołanie powinien przedstawić okoliczności pozwalające na podanie w wątpliwość [spornej] decyzji w zakresie, w jakim wskazano w niej, iż nie przedstawił on żadnego dowodu umożliwiającego wykazanie, że rozpatrywani asystenci parlamentarni świadczyli pracę asystentów parlamentarnych w rozumieniu art. 14 przepisów dotyczących zwrotu kosztów i diet”, jest skierowany przeciwko uzupełniającym podstawom uzasadnienia zaskarżonego wyroku. Z tego pkt 54 wynika bowiem, że zarzut szczegółowy wnoszącego odwołanie dotyczący podnoszonego ciężaru dowodu ciężącego na Parlamencie został przedstawiony po raz pierwszy przed Sądem w replice i że z tego względu Sąd stwierdził jego niedopuszczalność.
- 60 W tym zakresie zarzut ten należy w konsekwencji, zgodnie z orzecznictwem wspomnianym w pkt 49 niniejszego wyroku, oddalić jako nieistotny dla sprawy.

- 61 Ponadto w zakresie, w jakim wnoszący odwołanie podnosi także, że Sąd błędnie rozłożył ciężar dowodu na korzyść Parlamentu w odniesieniu do wykorzystania dodatków na zatrudnienie asystentów parlamentarnych zgodnie z przepisami dotyczącymi zwrotu kosztów i diet pomimo długiego okresu, jaki upłynął między ustaniem mandatu posła a datą przyjęcia spornej decyzji, należy podkreślić, iż z akt sprawy w pierwszej instancji wynika, że taka argumentacja nie została przedstawiona przed Sądem. A zatem zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału argument ten jest nowy i podlega odrzuceniu jako niedopuszczalny (wyrok z dnia 8 marca 2016 r., Grecja/Komisja, C-431/14 P, EU:C:2016:145, pkt 55 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 62 W konsekwencji należy w części odrzucić, a w pozostałym zakresie oddalić zarzut drugi.

W przedmiocie zarzutu trzeciego

Argumentacja stron

- 63 W zarzucie trzecim, po pierwsze, wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi naruszenie zasady kontrydiktoryjności ze względu na brak orzeczenia w przedmiocie naruszenia art. 6 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, podpisanej w Rzymie w dniu 4 listopada 1950 r. (zwanej dalej „EKPC”), mimo że EKPC wiąże Parlament jako instytucję Unii.
- 64 Po drugie, wnoszący odwołanie jest zdania, że wynikająca z art. 6 EKPC zasada bezstronności ma szerszy zakres niż zasada dobrej administracji przyjęta w zaskarżonym wyroku dla celów orzeczenia przez Sąd w przedmiocie odpowiedniego zarzutu powołanego na poparcie przedstawionej mu skargi. A zatem Sąd naruszył także zasadę bezstronności.
- 65 Parlament podnosi tytułem głównym, że zarzut trzeci należy odrzucić jako niedopuszczalny, ponieważ wnoszący odwołanie ograniczył się do powtórzenia argumentów przedstawionych już przed Sądem. Co więcej, zarzut ten jest oparty na błędnym rozumieniu zaskarżonego wyroku, gdyż Sąd należycie uzasadnił oddalenie zarzutu dotyczącego podnoszonej stronniczości sekretarza generalnego. W każdym wypadku art. 6 EKPC nie ma zastosowania do postępowania przed sekretarzem generalnym.

Ocena Trybunału

- 66 Na wstępie, co się tyczy argumentu Parlamentu, zgodnie z którym należy stwierdzić niedopuszczalność zarzutu trzeciego, należy, uwzględniając wspomniane w pkt 37 niniejszego wyroku orzecznictwo, podkreślić, że gdy strona kwestionuje dokonaną przez Sąd wykładnię lub stosowanie prawa Unii, kwestie prawne rozpatrzone w pierwszej instancji mogą być ponownie rozpatrzone w ramach odwołania przed Trybunałem, ponieważ w odmiennym wypadku częściowo pozbawiono by sensu postępowanie odwoławcze. Argument ten jest tym bardziej istotny, gdy zarzuca się Sądowi błędne pominięcie rozpatrzenia zarzutu podniesionego przez wnoszącego odwołanie (zob. postanowienie z dnia 22 czerwca 2004 r., Meyer/Komisja, C-151/03 P, niepublikowane, EU:C:2004:381, pkt 50).
- 67 W zarzucie trzecim wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi pominięcie orzeczenia w przedmiocie argumentu dotyczącego naruszenia w niniejszym wypadku art. 6 EKPC. Zarzut trzeci odwołania jest zatem dopuszczalny.
- 68 W tym względzie należy wskazać, że poprzez argument, zgodnie z którym Sąd nie orzekł w przedmiocie zarzutu szczegółowego dotyczącego art. 6 EKPC, wnoszący odwołanie faktycznie zarzuca Sądowi brak orzeczenia – w ramach rozpatrywania zarzutu szczegółowego dotyczącego

naruszenia zasady bezstronności – w przedmiocie jego argumentu sformułowanego po raz pierwszy w replice, zgodnie z którym zasada ta została ustanowiona także we wspomnianym art. 6, wiążącym Parlament jako instytucję Unii.

- 69 Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem spoczywający na Sądzie obowiązek uzasadnienia jego wyroków nie oznacza, że Sąd jest zobowiązany do szczegółowej odpowiedzi na każdy podniesiony argument (zob. wyrok z dnia 9 września 2008 r., FIAMM i in./Rada i Komisja, C-120/06 P i C-121/06 P, EU:C:2008:476, pkt 91; a także postanowienie z dnia 29 października 2009 r., Portela/Komisja, C-85/09 P, niepublikowane, EU:C:2009:685, pkt 31). Przedstawione przez Sąd uzasadnienie może zatem być dorozumiane, pod warunkiem że umożliwiałoby ono zainteresowanym poznanie podstaw, na których Sąd oparł swe rozstrzygnięcie, a Trybunałowi dostarcza elementów wystarczających do dokonania kontroli (zob. w szczególności wyroki: z dnia 22 maja 2008 r., Evonik Degussa/Komisja, C-266/06 P, EU:C:2008:295, pkt 103; z dnia 8 marca 2016 r., Grecja/Komisja, C-431/14 P, EU:C:2016:145, pkt 38).
- 70 W świetle tego orzecnictwa należy stwierdzić, że o ile w pkt 63–68 zaskarżonego wyroku Sąd nie orzekł wyraźnie w przedmiocie art. 6 EKPC, o tyle z przedstawionego przez Sąd uzasadnienia wynika jednak jasno, że zajął on stanowisko odnoszące się do zarzutu szczegółowego dotyczącego zasady bezstronności, oddalając go z uzasadnieniem, które pozwala wnoszącemu odwołanie zrozumieć uzasadnienie orzeczenia, a Trybunałowi sprawować kontrolę. W tym względzie w pkt 63 zaskarżonego wyroku Sąd wskazał w szczególności, że mająca zastosowanie do wszystkich instytucji Unii zasada dobrej administracji obejmuje spoczywający na każdej instytucji obowiązek rozpatrzenia w sposób bezstronny wszystkich istotnych okoliczności danego wypadku. Ponadto w pkt 64 tego wyroku Sąd wskazał, że sekretarz generalny uroczyście zobowiązuje się przed prezydium Parlamentu do sprawowania swoich funkcji bezstronnie i sumiennie. Następnie w pkt 65–68 wspomnianego wyroku, po wszechstronnym rozważeniu okoliczności, Sąd orzekł, że przyjmując sporną decyzję sekretarz generalny nie uchybił temu obowiązkowi. W pkt 63–68 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł zatem w przedmiocie podniesionego przez wnoszącego odwołanie zarzutu szczegółowego dotyczącego naruszenia zasady bezstronności.
- 71 Ponadto bez konieczności orzekania w przedmiocie kwestii, czy art. 6 EKPC ma zastosowanie do prowadzonego przez Parlament postępowania administracyjnego dotyczącego zwrotu nienależnych kwot, należy wskazać, że o ile wnoszący odwołanie ogranicza się do twierdzenia, iż wynikająca z tego przepisu zasada bezstronności ma szerszy zakres niż w kontekście zasady dobrej administracji, o tyle nie podnosi on jednak żadnego argumentu prawnego pozwalającego na podważenie stwierdzeń Sądu zawartych w pkt 63–68 zaskarżonego wyroku.
- 72 W konsekwencji argument ten należy odrzucić jako niedopuszczalny, zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału, według którego w odwołaniu należy dokładnie wskazać zakwestionowane części wyroku, o którego uchylenie wniesiono, oraz argumenty prawne, które szczegółowo uzasadniają to żądanie (wyroki: z dnia 11 kwietnia 2013 r., Mindo/Komisja, C-652/11 P, EU:C:2013:229, pkt 21; a także z dnia 3 października 2013 r., Inuit Tapiriit Kanatami i in./Parlament i Rada, C-583/11 P, EU:C:2013:625, pkt 46).
- 73 A zatem podniesiony przez wnoszącego odwołanie zarzut trzeci należy oddalić.

W przedmiocie zarzutu czwartego

- 74 W zarzucie czwartym wnoszący odwołanie twierdzi, że Sąd naruszył prawo, orzekając, iż odzyskanie nienależnie wypłaconych kwot nie podlega przedawnieniu. Zarzut ten składa się z czterech części. W pierwszej kolejności należy rozpatrzyć trzecią część niniejszego zarzutu, zaś części pierwszą i drugą – łącznie.

W przedmiocie trzeciej części zarzutu czwartego

– Argumentacja stron

- 75 W trzeciej części zarzutu czwartego wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi naruszenie zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań poprzez orzeczenie, że wnoszący odwołanie nie mógł zakładać, iż wypłacone mu tytułem dodatku na zatrudnienie asystentów parlamentarnych kwoty nie będą już od niego dochodzone ze względu na długi okres, jaki upłynął między datą wypłaty tych kwot a datą przyjęcia spornej decyzji.
- 76 Parlament kwestionuje argumentację wnoszącego odwołanie.

– Ocena Trybunału

- 77 Należy przypomnieć, że uprawnienie do powołania się na zasadę ochrony uzasadnionych oczekiwań wymaga udzielenia zainteresowanemu przez właściwe organy Unii dokładnych, bezwarunkowych i zgodnych zapewnień, pochodzących z uprawnionych i wiarygodnych źródeł (zob. w szczególności wyroki: z dnia 22 czerwca 2006 r., Belgia i Forum 187/Komisja, C-182/03 i C-217/03, EU:C:2006:416, pkt 147; a także z dnia 7 kwietnia 2011 r., Grecja/Komisja, C-321/09 P, EU:C:2011:218, pkt 45).
- 78 W tym względzie w pkt 80 zaskarżonego wyroku Sąd orzekł, że wnoszący odwołanie nie przedstawił żadnego argumentu pozwalającego stwierdzić, iż w świetle okoliczności niniejszego wypadku powziął on uzasadnione oczekiwania co do faktu, że sporne kwoty nie będą podlegały odzyskaniu. Ponadto Sąd wskazał, że będące w jego posiadaniu materiały odnoszące się do przebiegu prowadzonego przeciwko wnoszącemu odwołanie postępowania wykluczają, aby wnoszący odwołanie powziął takie oczekiwania, i to pomimo długiego okresu, jaki upłynął od zaistnienia okoliczności faktycznych prowadzących do przyjęcia spornej decyzji.
- 79 A zatem, mając na względzie orzecznictwo wspomniane w pkt 77 niniejszego wyroku, należy stwierdzić, że Sąd słusznie orzekł, iż sama okoliczność, że okres między datą, w której kwoty te zostały wypłacone, a datą przyjęcia spornej decyzji był długi, nie pozwala sama w sobie – i wobec braku jakiegokolwiek innej istotnej okoliczności – na powzięcie przez wnoszącego odwołanie uzasadnionego oczekiwania, że sporne kwoty nie będą już od niego dochodzone.
- 80 W konsekwencji należy stwierdzić, że Sąd słusznie oddalił zarzut szczegółowy wnoszącego odwołanie dotyczący naruszenia zasady ochrony uzasadnionych oczekiwań.
- 81 Z powyższego wynika, że trzecia część zarzutu czwartego jest bezzasadna.

W przedmiocie pierwszej i drugiej części zarzutu czwartego

– Argumentacja stron

- 82 W pierwszej części zarzutu czwartego wnoszący odwołanie twierdzi, że Sąd naruszył rozporządzenie nr 1605/2002 i rozporządzenie nr 478/2007, orzekając, iż dochodzone na podstawie spornej decyzji kwoty nie podlegają przedawnieniu, mimo że powinien był stwierdzić, iż kwoty wypłacone w 2001 r. i na początku 2002 r. uległy przedawnieniu w 2007 r., zgodnie z pięcioletnim terminem przedawnienia określonym w rozporządzeniu nr 1605/2002. Jeśli chodzi o kwoty wypłacone w drugiej połowie 2002 r. i do 2004 r., wejście w życie rozporządzenia nr 478/2007 – w którym to rozporządzeniu określono, że pięcioletni termin przedawnienia rozpoczyna bieg wraz z upływem terminu, o którym dłużnik został

poinformowany w nocie debetowej – nie mogło przerwać biegnącego przedawnienia, ponieważ w niniejszym wypadku w pozostałym do upływu okresie przedawnienia Parlament nie sporządził żadnej noty debetowej.

- 83 W drugiej części zarzutu czwartego wnoszący odwołanie podnosi, że Sąd naruszył zasadę niedziałania prawa wstecz, oddalając argumentację wnoszącego odwołanie, zgodnie z którą wystawiona na podstawie rozporządzenia delegowanego nr 1268/2012 sporna nota debetowa nie może skutkować ponownym biegiem terminów przedawnienia, które upłynęły w 2009 r.
- 84 Parlament kwestionuje argumentację wnoszącego odwołanie.

– Ocena Trybunału

- 85 Poprzez pierwszą i drugą część zarzutu czwartego wnoszący odwołanie podnosi, że pięcioletni termin przedawnienia należności Unii wobec osób trzecich był określony w uregulowaniach Unii obowiązujących w dacie wypłaty spornych kwot i że przepis dotyczący rozpoczęcia biegu tego terminu, zgodnie z którym rozpoczyna on bieg od daty wskazanej w nocie debetowej, został przyjęty dopiero w 2007 r.
- 86 W tym względzie należy wskazać, że Trybunał uściślił już, iż nie można skutecznie powołać się na sam art. 73a rozporządzenia nr 1605/2002, w którym określono pięcioletni termin przedawnienia należności Unii – bez uwzględnienia szczegółowych zasad jego wykonania – aby ustalić, że wierzytelność Unii uległa przedawnieniu (zob. wyrok z dnia 13 listopada 2014 r., Nencini/Parlament, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, pkt 43, 44).
- 87 A zatem w art. 73a, który należy rozpatrywać wraz ze szczegółowymi zasadami jego stosowania określonymi w art. 85b rozporządzenia nr 2342/2002, określono pięcioletni termin przedawnienia, aby umożliwić organom Unii odzyskanie należności od osób trzecich, a bieg tego terminu przedawnienia rozpoczyna się wraz z upływem terminu, o którym dłużnik został poinformowany w nocie debetowej (zob. wyrok z dnia 13 listopada 2014 r., Nencini/Parlament, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, pkt 45, 46).
- 88 Taki sposób wykładni odnosi się także do art. 81 rozporządzenia nr 966/2012 i art. 93 rozporządzenia delegowanego nr 1268/2012 obowiązujących w dacie przyjęcia spornej decyzji, jako że przepisy te odpowiadają w istocie, odpowiednio, art. 73a rozporządzenia nr 1605/2002 i art. 85b rozporządzenia nr 2342/2002.
- 89 Wbrew temu, co twierdzi wnoszący odwołanie, w przepisach tych nie określono żadnego terminu, w którym należy podać dłużnikowi do wiadomości notę debetową, liczonego od dnia zdarzenia powodującego powstanie danej należności (zob. podobnie wyrok z dnia 13 listopada 2014 r., Nencini/Parlament, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, pkt 47). Z powyższego wynika, że Sąd słusznie stwierdził, że wskazane w spornej decyzji należności nie uległy przedawnieniu i że sporna decyzja nie została przyjęta z naruszeniem zasady niedziałania prawa wstecz.
- 90 W tych okolicznościach należy oddalić pierwszą i drugą część zarzutu czwartego jako bezzasadne.

W przedmiocie części czwartej zarzutu czwartego

– Argumentacja stron

- 91 W czwartej części zarzutu czwartego odwołania wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi naruszenie zakresu zasady rozsądnego terminu ze względu na nieuwzględnienie wszystkich istotnych okoliczności sprawy. Wnoszący odwołanie jest zdania, że Sąd powinien był stwierdzić – mając na względzie

wysokość spornych kwot, niewielką złożoność sprawy oraz wzorowe zachowanie wnoszącego odwołanie – iż okres prawie dziesięciu lat, który upłynął od końca mandatu wnoszącego odwołanie do chwili przyjęcia spornej decyzji przez Parlament, nie jest rozsądny.

- 92 Tytułem głównym Parlament podnosi, że w niniejszym wypadku Sąd nie musiał rozpatrywać, czy doszło do naruszenia zasady rozsądnego terminu, ponieważ to naruszenie nie zostało przed nim podniesione przez wnoszącego odwołanie. Jeśli należałoby jednak stwierdzić, że Sąd podniósł z urzędu zarzut dotyczący naruszenia zasady rozsądnego terminu, Sąd naruszył prawo, ponieważ zarzut ten nie należy do kategorii zarzutów, które Sąd może lub które powinien podnieść z urzędu. W każdym wypadku Sąd powinien był wezwać strony do przedstawienia uwag w tym względzie. W tych okolicznościach Parlament wnosi do Trybunału o zastąpienie uzasadnienia zaskarżonego wyroku.
- 93 Posiłkowo Parlament jest zdania, że zasada rozsądnego terminu nie została naruszona przez Sąd.

– Ocena Trybunału

- 94 Należy wskazać, że Trybunał orzekł już, iż przestrzeganie terminu przedawnienia nie może być przez sąd Unii badane z urzędu, lecz musi zostać podniesione przez zainteresowaną stronę (wyrok z dnia 8 listopada 2012 r., *Evropaïki Dynamiki/Komisja*, C-469/11 P, EU:C:2012:705, pkt 51 i przytoczone tam orzecznictwo). W niniejszym wypadku jest bezsporne, że wnoszący odwołanie wyraźnie podniósł przed Sądem zarzut szczegółowy dotyczący spóźnionego działania Parlamentu odnoszącego się do stwierdzenia jego należności, a tym samym zdaniem wnoszącego odwołanie Parlament naruszył przepisy rozporządzeń nr 1605/2002 i nr 2342/2002, w których określono zasady przedawnienia mające zastosowanie do należności Unii wobec osób trzecich.
- 95 W tym kontekście Sąd, jak wynika z pkt 89 niniejszego wyroku, orzekł słusznie, że w żadnym przepisie prawa Unii nie określono terminu, w którym o nocie debetowej – to jest akcie, poprzez który zawiadamia się dłużnika o ustaleniu należności przez instytucję Unii – należy powiadomić tego ostatniego.
- 96 Z orzecznictwa Trybunału wynika zaś, że w takich okolicznościach zasada pewności prawa wymaga, aby instytucje Unii wykonywały swoje uprawnienia w rozsądnym terminie [zob. podobnie wyroki: z dnia 24 września 2002 r., *Falck i Acciaierie di Bolzano/Komisja*, C-74/00 P i C-75/00 P, EU:C:2002:524, pkt 139–141 i przytoczone tam orzecznictwo; z dnia 28 lutego 2013 r. (szczególna procedura kontroli orzeczenia), *Arango Jaramillo i in./BEI*, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, pkt 28; a także z dnia 13 listopada 2014 r., *Nencini/Parlament*, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, pkt 47, 48], jak w pkt 81 zaskarżonego wyroku wskazał także Sąd.
- 97 Z powyższego wynika, że w pkt 81–87 zaskarżonego wyroku Sąd słusznie orzekł – wobec braku uregulowań w mających zastosowanie aktach prawnych i w świetle okoliczności sprawy – w przedmiocie argumentów wnoszącego odwołanie dotyczących spóźnionego działania Parlamentu odnoszącego się do ustalenia należności przysługujących mu w stosunku do wnoszącego odwołanie, także w świetle zasady rozsądnego terminu.
- 98 W konsekwencji należy oddalić zarzuty Parlamentu przedstawione w pkt 92 niniejszego wyroku i rozpatryć zasadność czwartej części zarzutu czwartego wnoszącego odwołanie, w której ten ostatni zarzuca Sądowi naruszenie zakresu zasady rozsądnego terminu.
- 99 W tym względzie należy wskazać, że ocena, czy termin ma rozsądny charakter, powinna być dokonywana w oparciu o okoliczności właściwe każdej sprawie, a zwłaszcza przy uwzględnieniu znaczenia sporu dla zainteresowanego, złożoności sprawy, różnych etapów procedury, przez które instytucja Unii przeszła, a także zachowania stron w toku tej procedury (zob. podobnie wyroki: z dnia 15 lipca 2004 r., *Hiszpania/Komisja*, C-501/00, EU:C:2004:438, pkt 53; z dnia 7 kwietnia 2011 r.,

Grecja/Komisja, C-321/09 P, EU:C:2011:218, pkt 34; a także z dnia 28 lutego 2013 r. (szczególna procedura kontroli orzeczenia), Arango Jaramillo i in./BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, pkt 28 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 100 Rozsądny charakter terminu nie może być bowiem określony poprzez odniesienie do szczególnej górnej granicy, ustalonej w sposób abstrakcyjny (wyroki: z dnia 7 kwietnia 2011 r., Grecja/Komisja, C-321/09 P, EU:C:2011:218, pkt 33; z dnia 28 lutego 2013 r. (szczególna procedura kontroli orzeczenia), Arango Jaramillo i in./BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, pkt 29, 30).
- 101 Co się tyczy szczególnego kontekstu niniejszej sprawy Trybunał uściślił już, że art. 73a rozporządzenia nr 1605/2002, który odpowiada w istocie art. 81 rozporządzenia nr 966/2012, ma na celu ograniczenie w czasie możliwości dochodzenia wierzytelności Unii od osób trzecich – co ma służyć zapewnieniu poszanowania zasady należytego zarządzania finansami – i że wskazano w nim w tym celu pięcioletni termin przedawnienia oraz że art. 85b rozporządzenia nr 2342/2002, który odpowiada art. 93 ust. 1 rozporządzenia nr 1268/2012, stanowi, że termin ten rozpoczyna bieg wraz z upływem terminu, o którym dłużnik został poinformowany w nocie debetowej (zob. podobnie wyrok z dnia 13 listopada 2014 r., Nencini/Parlament, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, pkt 45).
- 102 Mając na względzie ten art. 73a, orzeczono, że wobec braku zawarcia w mających zastosowanie aktach prawnych uregulowań dotyczących terminu powiadomienia dłużnika o nocie debetowej przez instytucję Unii konieczne jest co do zasady przyjęcie domniemania, że termin ten nie jest rozsądny, jeżeli powiadomienie ma miejsce ponad pięć lat od chwili, gdy instytucja zwykle mogła dochodzić swej wierzytelności (zob. podobnie wyrok z dnia 13 listopada 2014 r., Nencini/Parlament, C-447/13 P, EU:C:2014:2372, pkt 48, 49).
- 103 W tym względzie należy stwierdzić – biorąc pod uwagę art. 78 ust. 1 i 2 rozporządzenia nr 966/2012 oraz art. 81 i 82 rozporządzenia delegowanego nr 1268/2012 – że instytucja Unii zwykle może dochodzić swojej należności od dnia, w którym instytucja ta dysponuje dokumentami potwierdzającymi umożliwiającymi identyfikację danej należności jako pewnej, o określonej wartości i wymagalnej lub w którym mogłaby dysponować takimi dokumentami potwierdzającymi, gdyby działała z należyłą starannością.
- 104 W tym kontekście należy uściślić, że ponadpięcioletni okres, jaki upłynął między datą, w której instytucja mogła zwykle dochodzić swojej należności, a datą powiadomienia o nocie debetowej, nie może automatycznie skutkować naruszeniem zasady rozsądnego terminu. Należy bowiem także rozpatrzyć, mając na względzie wspomniane w pkt 99 niniejszego wyroku orzecznictwo, czy taki okres można wyjaśnić szczególnymi okolicznościami sprawy.
- 105 W ten sposób w pkt 49 wyroku z dnia 13 listopada 2014 r., Nencini/Parlament (C-447/13 P, EU:C:2014:2372) Trybunał odniósł się do wskazanego w tym punkcie pięcioletniego terminu nie jako do ostatecznego terminu, po upływie którego powiadomienie dłużnika o nocie debetowej przez instytucję powinno –niezależnie od okoliczności danego wypadku – konieczne być uznane za dokonane po upływie rozsądnego terminu, lecz na poparcie domniemania, zresztą wzruszalnego, przywołanego w pkt 102 niniejszego wyroku.
- 106 Podobnie powiadomienie o takiej nocie debetowej w terminie krótszym niż wspomniany pięcioletni termin – w sprawie o mniejszej złożoności, która jest istotna dla dłużnika lub w której instytucja Unii nie dołożyła staranności, w szczególności w odniesieniu do uzyskania dokumentów potwierdzających umożliwiających jej identyfikację należności jako pewnej, o określonej wartości i wymagalnej – mogłoby nie odpowiadać wymogom zasady rozsądnego terminu. W takiej sytuacji to dłużnik powinien wykazać, że taki krótszy niż pięć lat termin nie jest rozsądny.

- 107 W niniejszym wypadku poprzez sporną decyzję Parlament dąży do otrzymania od wnoszącego odwołanie zwrotu dodatkowej kwoty, którą wypłacił mu tytułem dodatków na zatrudnienie asystentów parlamentarnych, którą to kwotę należy dodać do kwoty dochodzonej już w decyzji zawierającej żądanie zwrotu wydanej przez sekretarza generalnego w dniu 4 marca 2009 r. To żądanie zwrotu dodatkowej kwoty wystosowano w następstwie przedstawienia w dniu 14 października 2011 r. przez OLAF sprawozdania końcowego, z którego to sprawozdania wynika, że żaden z trzech asystentów wnoszącego odwołanie nie wykonywał pracy asystenta parlamentarnego. W tych okolicznościach należy stwierdzić, że Parlament zasadniczo mógł w niniejszym wypadku dochodzić swojej należności, w rozumieniu uściślonym w pkt 103 niniejszego wyroku, w dacie przekazania tego sprawozdania. Ponieważ sporna nota debetowa została wystawiona przez Parlament w dniu 5 lipca 2013 r., terminu, w którym o tej nocie został powiadomiony wnoszący odwołanie, nie można uznać za nierozsądny.
- 108 W konsekwencji zgodnie ze wspomnianym w pkt 99 niniejszego wyroku orzecznictwem Sąd mógł, nie naruszając prawa, orzec, że przyjmując sporną decyzję i sporną notę debetową Parlament – w świetle okoliczności sprawy – nie uchybił obowiązkowi ciążącemu na nim na mocy zasady rozsądnego terminu, w szczególności obowiązkowi odnoszącemu się do zachowania i staranności instytucji Unii w ramach zarządzania procedurą prowadzącą do przyjęcia tej decyzji i tej noty.
- 109 W świetle powyższych rozważań powołana przez wnoszącego odwołanie na poparcie odwołania czwarta część zarzutu czwartego nie jest zasadna.
- 110 Zarzut czwarty należy zatem oddalić w całości.

W przedmiocie zarzutu piątego

- 111 W zarzucie piątym wnoszący odwołanie zarzuca Sądowi oddalenie jego żądania mającego na celu stwierdzenie nieważności spornej noty debetowej, mimo że Sąd powinien był stwierdzić przedawnienie kwot wskazanych w spornej decyzji i w konsekwencji stwierdzić nieważność tej noty.
- 112 Parlament jest zdania, że przedstawione przez wnoszącego odwołanie w ramach tego zarzutu argumenty stanowią jedynie zwykłe powtórzenie argumentów powołanych przed Sądem. W każdym wypadku należy je oddalić, ponieważ wnoszący odwołanie błędnie twierdzi, że odzyskanie wskazanych w spornej decyzji kwot podlega przedawnieniu.
- 113 Co się tyczy zarzutu piątego, wystarczy wskazać, że oddalenie zarzutu czwartego – odnoszącego się do przepisów dotyczących przedawnienia i zasady rozsądnego terminu – skutkuje w konsekwencji, i z tych samych względów, oddaleniem zarzutu piątego.
- 114 Ponieważ żaden z zarzutów odwołania nie może zostać uwzględniony, odwołanie należy oddalić.

W przedmiocie kosztów

- 115 Zgodnie z art. 184 § 2 regulaminu postępowania przed Trybunałem jeżeli odwołanie jest bezzasadne, Trybunał rozstrzyga o kosztach.
- 116 Zgodnie z art. 138 § 1 tego regulaminu, mającym zastosowanie do postępowania odwoławczego na podstawie art. 184 § 1 regulaminu, kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę.
- 117 Ponieważ wnoszący odwołanie przegrał sprawę, należy – zgodnie z żądaniem Parlamentu – obciążyć go kosztami postępowania.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Odwołanie zostaje oddalone.**
- 2) **Jean-Charles Marchiani zostaje obciążony kosztami postępowania.**

Podpisy